

EL TIO

NELO,

periódic joco-satíric y burlesc.

EL TIO NELO.

Huí fa huit dies espliquí al públic ben clar y ras, com yo acostume, es dir, sinse tartamudechar ni fer botiches, pues gracias á Deu, y pa dolor de alguns pobrets, el tio Nèlo no té pèls en la llengua, perque no té res, absolutament res que amagar, la idea, la misió, ó com se vullga entendre, que m'ha portat, digamo aixina, al camp periodístic.

¡Alsa! En el momento qu'el alcalde ó el barber del meu poble llichquen estos renglons, no será estrañ qu'em proposen pa mestre d'escòla ó secretari de l'achuntament.

De millor gana seria lo últim.

Qu'en estos felisos dies

de intrigues y guèrra sorda,

ningú es fica en porqueries,

tots volém la suerte gorda.

Pero deixemse de cuentos: al grà.

També doní conte de la mehua filiasió, sinse deixarme un pelet.

¡Y còsa particular! Ants ningu se cuidaba de la mehua ruin persona.

Pero ara, la veritat, casi m'afronte; no pareix sinos que porte el meu nòm escrit en lletres de mòle en lo mateixet front.

¿Qué farà mala olor?

Ya me coneixen gats y gosos. ¡Lo qu'es ser periodiste!

No falta mes qu'els chiquets eu canten per lo carrer.

Pero este empleó el tenen els segos. Y no els va masa mal.

No saltarán per ahí turques hasta micha cama á la salut del tio Nèlo.

Es la chentòla mes mala que hiá en lo mon.

Val mil vòltes mes tratar en les revenedores del Mercat, en les peixcaores y hasta en los marruecos, qu'en els que tenen la desgrasia de no vores.

Entre paréntesis. Ara que parlem de escopetes.

Dihuen qu'els tíos de la espingarda s'han confesat, y nos van á enviar molt pronte els caragòls, á fi de saldar aquell contet de marres.

Ya era hòra.

Al efecte, han enviat comisions hasta á la China en busca de sacs de posar guano, pera omplirlos de dinés.

Crec que mos van á pagar en menuls.

No li vòl dir res. Aixina correrán en profusió els chavos de á quatre, y el tio Nèlo tindrà mes despach y es farà mes gròs.

No hay mal que por bien no venga.

Y lo qu'es mes.

Molts pobrets podran ocupar-se en embolicar duros, pues s'haurán d'establir nòves ofisines.

No vindrà mal á mes de quatre, que per còses que yo me sé será regular que tinguen que mudar de ofisi.

No se crèguen ara que aludixc als loteros.

Hiá chent tan malisiosa!

Què còses mes rares pasen en lo mon!

El millor dia mos ve de París, de Lóndres ó Alemania la mòda de anar descalsos, y entonsés, ¡adiós, sabaters! á pendre el sòl ó á peixcar.

Poquet á poquet, c'asò últim segons ha tohuit ècos bècos, ara còsta cuens.

Presís es ferse un ánimo, resignarse, y no olvidar

Que fasa calor ó fret,

hui en tot lo mon sòls se trata

que no s'escape una rata

pel forat mes chicotet.

Pero no aném por los estraviados, no siga còsa qu'em còste la torta un pan.

A vòltes no es com avegades.

Ya no me fie de la camisa que pòrte damunt. Tinc alguna experiència, y he vist pròu eixemples.

Y sobre tot: hiá molts afisionats á peixcar sinse cañal. Sent Antòni me guarde d'esta polilla, y fasa el milacre Sant

tant dichòs de inspirarli chustisia é imparcialitat, primer pera mí (com á tonto), y en acabant pa els demés: tot

Vulc tindre l'ánima quieta,
menchar dols y beure eixut,
que no em falte una peseta,
riurem y gastar salut.

Este mon son quatre dies. ¿Parle be, caballers?

Pero torném á le de avans, y deixemse de música selestial.

El meu nóm, á medida que va donant picors; va fentse al mateix temps popular, contra la voluntat de alguns.

Per cuansevòl puesto que pase, allá ahon vech un roglet, me s'antoixa que tots me miren de reull, y hasta á vòites sent á alguns murmurar entre dents: «ahí va el tio Nelo.»

Asò, que á un atre tal vegá li donaria pena, á mí me impòrta molt pòc.

M'achue cuansevòl còsa á que EL SALTAMARÍ me califica de tonto.

Acabaré per tindreli llástima.

M'han assegurat qu'está algo indispost.

O sent: enchamay m'ha alegrat del mal de ningú.

No soc menescal, ¿qué chasco! no puc oferirme.

Pero ¿qué tindrà?

Si estiguera calvo creuria que s'habia costipat.

Ara en l'ivèrn no se pòt esperar res de bò.

També podria ser que se li haguera entravesat la llengua.

Dihuen els dotors que ara corre esta epidemia.

Ya aniré yo aspay.

Com á medida preventiva seria un remey efícas, en mon consèpte, posarse una colcha ó un matalap per tapaboca.

Asò pa les persones.

Als animals un bos.

A cada ú lo que li corrèsponga.

Qu'en este clòt mundanal
ahon tant de burro se tapa;
s'ha de donar per igual
al papa lo qu'es del papa,
y al César... punto final.

BO Y MAL.

La mòrt de la loteria

se presta á un poema épico;

per un costat alegries,
 per atre costat lamentos.
 Afisionats que chuaben
 en un desenfreno sego,
 que no portaben camisa,
 que anaben fets uns galenos,
 qu'era el seu deliri el chòc,
 y qu'en les caixes de préstamos
 tindrán puga ser reliquies
 pera setmanes y mesos,
 ara podran respirar,
 ara fuchiran d'empenos,
 ara es gastaran els cuens
 en chulles, no en pagaresos,
 ara les sehues families,
 mullers, chermans, ells mateixos,
 tindran mes tranquilitat,
 gosaran millor sosiego;
 ara observaran qu'el pòbre
 que no viu en desarreglo,
 pòt pasaro, si no en grande,
 sinse patir á lo menos.
 Pero ¿y aquells que menchaben
 fent numerets, santo sielo!
 que s'han dedicat de chics
 al ofisi de lotero;
 que han creixcut, que s'han casat,
 que huí son pares, agüelos,
 ¿qué va á ser dels infelisos?
 ¿cóm guañar el seu sustento?
 ¿quí els donará ocupasió?
 ¿ahón encontraran empleo?
 Deu qu'illumine als que manen,
 qu'els tòque el còr, pa que, luego,
 avants qu'eixos desdichats
 páguen pecados agenos,
 tot s'arregle, y cada cual
 quede atra vòlta en son puesto.

PALOS.

¿Qué no será gos. Hasta últimos de la semana entrant no es-

tarà acabat el retrato del tio Nèlo. Asò va asemechantse á una obra de romanos, ó millor encara, á la obra del empedrat de Valensia ó á la del panterre. ¿Cóm té que ser?

Sabater dramàtic. Mos han assegurat qu'el empresari del teatro Prinsipal li ha oferit tres mil reals á un *sélebre y famos escritor de entremesos* pera qu'escriga un drama, achustat á les decoracions del Roberto.

Ya s'escrihuen drames lo mateix qu'es fan sabates, prenint mida primer y acoplantles be al peu. ¿Qué no prosperarém?

Caritat. Sr. D. Paco: Molts pobrets que van á altes hòres de la nit per Valensia, que uns ixen del treball y atres van á buscarlo, se queixen de que á la mitat mes dotse del sigle dè nau, y titulat de les llums, en la robustés de la sivilisació, y en una siutatat tan culta com es esta, tinguen que anar á palpontes, per no encontrar en ningún puesto ni sixquera un ruin farolet.

¿Qué no estaria be pa tots que desde una hòra prudent hasta ferse de dia tinguerem llum, encara que no fora mes que á rahó d'un vintisinc per sent?

Deixém á la sehua consideració el be que reportaria á tots una millora com la de que se trata, lo fàsil que li seria eixecutarla, y lo contents, agraits y satisfets que quedariem tots á la bondat de un patrisio tan condesendent com vosté.

Es còsa de ferse cruses y que aspanta hasta á les mosques, anar per lo mon á fòsques en el sigle de las luses.

Atra. Señor Alcalde: El tio Nèlo, que encara que ruc n'entén algo d'asò que dihuen ortografia, y que sap además que vosté es un hòme molt ilustrat, li suplica qu'es pare cuansevol rato que puga davant de un rétul que hiá en el mateixet cantó del carreró empedrat qu'está al costat del teatro Prinsipal, y allí vorá dos asnaes á la vergoña del públic.

La primera está en la paraula S.O.R. (SR.), es dir, qu'está de mes el punt y la O del sentro.

Y la segon en la paraula REINSIDENSIA (REINCIDENCIA), que, com vosté coneixerá, hiá una s qu'está clamant misericòrdia per anársen á sa casa, pues aquella no es la sehua, y també fa masa temps qu'está sufrint la condena.

Pues bien: vosté qu'es lletrat y hòme de coneiximent, per honra de la siutat mane, si vol, que al moment s'enmiende eixe desbarat.

Me han contat. Corren veus de que varios loteros, en

vista dels pòcs bultos y molta claror qu'esperimenten èstos dies en les solues cases, pensen llogar micha porta, uns pera taules de carn ó d'embutit, y atres pera paraetes de betes y fils. Tot es menester.

En qué quedém? La empresa del teatro de la Prinsesa no sap qué fer, si parar aquell tinglao en aplegant al dia de Sèndra, ó si seguir hasta Mach.

Yo li diria en seguida, si es qu'ella em volguera ohiur, que no li convé seguir

si avans no cambia de vida.

Lacayo. El tio Nèlo en sap ú. També es adulador de cómi-ques ruins, y autor de mentires fresques.

El tio Nèlo, sempre qu'el veu, no pot fer mes que riures; però per son bé, volguera qu'es ficara dins de un ventre de peix ó de una anou, pera que no fera tant el tonto.

Hasta l'atra. El tio Nèlo, que sentiria moltisim el disgust y l'afflixió que podria causar al SALTAMARTÍ el que la Chunta del Sant Hospital hacha tingut la mesquindat y la pòca considerasió de no donarli la entraeta que li demaná pa els balls de máixquera, á fi de que á este pobret no li coste una enfermetat tráure deu quinssets, ó siguen deu quixals, pa concurrir á ells, té la alta satisfació de convidarlo pa demá la nit al nou saló titulat del VALL, que s'encontra fóra el portal de Rusafa; á má esquèrra.

Al efecte, espera se dignará aseptar esta tarcheta, y honrarlo en la sehua assistència:

SALÓ DEL VALL.

Si vòl estar divertit
y que li pegue el airet,
pot pasar así la nit
sinse gastarse un chavet.

NOTA. No se permitix embrutarse en el saló.

El trache ha de ser de rigurosa etiqueta. Es dir: chapó de còure, forrat de gasa; corbata de llautó, rodá de cascabells; frac d'arpillera, en botons dorats; guants d'estora, y botes de montar.

Pa tots n'hià. (8)

(9) ¿Qui devia menchar rancho?

Sancho.

(10) ¿Qui deu pendre pronte el tole?

El Mole.

¿Qui hu està tonto ó peneque?

Tirabeque.

Be mereixen un jabeque

eixos tres descamisats,

qu'es titulen descarats.

Sancho, Mole y Tirabeque.

ANSISAM.

El *Paleta* s'encontra un poc indispost a consecuencia de un tropeso que pega l'altra nit en u dels clòts del Mercat, y no ha pogut assistir a ningú dels dos teatros en estes últims nits. Per este motiu no diem hui res de ells; pero en cambi insertém la sigüent *femá*, pues no mereix altre nòm, que un amic mós ha remittit comentá per ell mateix en unes quantes notetes.

Nosotros creém qu'el orichinal deu ser de *Escaravate*.

El estil se coneix á la llegua.

Diu així:

AL TALENTO ARTÍSTICO (1)

DE

DOÑA FRANCISCA ZAFRANÉ (2)

Bella es tu faz si los encantos pinta (3)

del vago ensueño que acaricia el hombre (4).

bella y sublime si repite el nombre (5)

que á la luna dice: *gratitud*, amor (6).

Por ello Edeta al tributar gozosa (7)

(1) Basta que vosté ho diga.

(2) Es la dama de la Prinsesa.

(3) Ahí está *Cóqui*. Pa carasetes se pinta asòles.

(4) ¿Qué vòl dir, asó? Si algú me hu diu li doné quatre dinés.

Ben segur estic de que ningú me hu dirá.

(5) ¿En qué quedém?

(6) ¡Xò, burro....! ¡Xò!....

(7) La fan riure els versos, pero es de vergoña.

el dulce anhelo que ante tí la guia (8),
con tierno acento su placer te envia (9)
cantando al génio tu inmortal loor (10).

Este mamarracho, chuntament en un atre, si se vòl pichor,
y que no comente perque no linc mes ganes de molestarlos,
lils tiraren la nit del seu benefisi á l'actris á qui van dedicats.
Yo crec qu'en llòc de realarla, lo que han fet ha segut fer
riuere.

Mes pronte l'han perchudicat que atra còsa, cantantli eixe
parell de *granotes* encatarras.

No li vindrà mal al autor de la octava la sigüient safanoriá:

Borinòt en figura racional,
descrèdit dels poetes valensians,
qu'et pòsen el cabestre cuant en ans,
no rebusnes ya mes, tròs de animal.

Asò es molt ruin, pero digne de aquell *que á la luna dice*.

Perquè pera quien es D. Juan, con doña Maria basta.

Hasta ahí el amic.

Nosatros creém que no li falta rahó en tot lo que diu, pues á
vòltes un amic tonto ó burro, que pera el cas es igual, en llòc
d'ensalsarnos mos pósa en ridicul, com ha sosuit ara.

No hiá adachi que no siga verdader! Per això diu aquell!

Si el sabio no aplaude, malo;

Si el necio aplaude, peor.

La costum nòstra es no aplaudir may, pues no volém que
mos tinguen ni per una còsa ni per atra.

(8) ¡Pobra Edeta, que me l'han fet anar al teatro de la Prin-
sesa! El Micalet crec que no volgué anar per no llevarse la mon-
tera; pero enviá una tarcheta. Quedar be no còsta res.

(9) Edeta parla. Yo crec que rebusna, segons la mòstra.

(10.) ¡Apreta! Asò sí que no hu entén ni el macho que hu ha
parit.

A ÚLTIMA HORA.

EL SALTAMARTÍ seguix pichor.

Por todo lo que precede:

Et Editor responsable,—JUAN GUIX.

VALENCIA.—1862.

IMPRENTA DE JOSE MARIA AYOLDI.